

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Quibusdam pramissis referuntur sententia.

27. Notandum primò, quòd quando queritur, an Deus cognoscat futura contingentia, ante vel post decretum: per illas particulas, *Ante*, & *Post*, non significatur prioritas, vel posterioritas realis (quæ non potest esse in Deo, cum omne quod in illo est, sit æternum) sed rationis, cum fundamento in re. Id est, quòd intellectus habeat fundamentum concipiendi unum prius alio, v. g. decretum futuritione: hoc autem fundamentum nullum aliud esse potest, quam dependentia unius ab altero, hoc est futuritionis à decreto. Unde inquirere, an Deus cognoscat futura ante decretum, idem ac postulare, an ea cognoscat independentem ab illo.

28. Notandum secundò, Theologos distinguere duplex genus decretorum in Deo: quædam ex sua natura, & ex propria virtute efficacia, antecedenter ad ipsum effectum contingentem, & determinationem ejus, utpote causativa hujus determinationis, & contingentia, seu libertatis actualis, unde & *prædeterminantia* appellantur; & hæc decreta asseruntur à Thomistis, rejiciuntur à Recentioribus, qui putant ea inferre necessitatem, hoc ipso quòd antecedenti efficaciam, immutabili, determinationem causæ contingentis, & liberæ inferunt. Alia sunt decreta, quæ ipsi vocant *Benigna & Temperata*: quia videlicet ex propria efficacia sua, non efficiunt determinationem causæ liberæ, sed illam supponunt à Deo prævisam per scientiam mediam: uade talia decreta non præbent causis liberis concursum determinativum, & causativum determinationis illarum. Sed purè indifferentem, & ab illis determinabilem, saltem quantum ad speciem actus.

29. Notandum tertio, Ad hoc ut aliquid possit habere rationem medii ducentis in cognitionem alterius, duo necessariò requiruntur. Primum ut antecedit, prioritate saltem naturæ & causalitatis, rem quam manifestat: si enim esset purè concomitans, & ei correlatum; cum concomitantia & relata sint simul cognitione & naturâ (ut docent Philosophi) illa simul cognoscerentur, & utrumque reciprocè esset ratio cognoscendi aliud, ut constat in paternitate, & filiatione. Secundo, illud quod habet rationem medii respectu alterius, debet habere necessariam, vel saltem infallibilem cum eo connexionem; quia cum cognitio unius ex alio, vel in alio æquivaleret eminenter discursui, & nullus discursus sit bonus, nisi hujus medium & antecedens, habeat necessariam, vel saltem infallibilem connexionem cum consequenti, oportet ut medium quod certò & infallibiliter ducit in cognitionem alterius, habeat necessariam, vel saltem infallibilem cum eo connexionem.

30. Notandum quartò, Aliquam cognitionem posse dici & esse conjecturalem duobus modis: subjective scilicet, & objective; sive ex parte cognoscentis, & rei cognita. Dicitur conjecturalis primo modo, quando cognoscens ducitur quibusdam signis, & conjecturis ad proferendum iudicium de aliqua re: quo pacto medicus explorando pulsus infirmi, vel inspicendo ejus sanguinem, aut urinam, iudicat conjecturaliter de ejus valetudine, vel morte futura. Et hæc cognitio conjecturalis, cum sit imperfecta, &

Tom. I.

A importet dubietatem, & incertitudinem ex parte cognoscentis, non potest Deo competere. Secundo modo cognitio dicitur conjecturalis, quando aliquis cognoscit habitudinem & inclinationem quam habet aliqua causa ad producendum aliquem effectum, qui regulariter, & ordinariè, non tamen semper & infallibiliter, ab illa provenit. v. g. quando aliquis cognoscit nubes hyberno tempore esse inclinas ad pluvium, & arbores tempore verno, vel æstivo, ad emittendos flores, vel producendos fructus: dicitur habere cognitionem conjecturalem ex parte objecti & rei cognita. Et hæc cognitio, cum nullam dicat imperfectionem ex parte cognoscentis, sed solum ex parte rei cognita, non debet Deo denegari. His præmissis.

B Circa propositam quæstionem varix sunt Theologorum sententiæ: licet enim omnes Recentiores in eo conveniant, quòd Deus futura contingentia & libera certò cognoscat, ante decretum, & prædefinitionem suæ voluntatis: in assignando tamen medio, in quo illa contemplantur, ita inter se dissident ac discordant, ut vix possit tam multiplex opinandi & sentiendi diversitas in ordinem redigi. Ut tamen aliquantulum id possit intelligi.

C Notandum quintò: Futura contingentia non posse nisi duplici viâ cognosci, scilicet vel in se, vel in suis causis. In se, vel ratione veritatis determinatæ, quam habeant in seipsis, vel ratione præsentis seu existentis, quam habeant in aliqua mensura superiori, in qua non tam ut futura, quam ut præsentia attingantur, & consequenter ut determinata. Item in causis suis possunt considerari, vel in causis proximis creatis, vel in causa increata & divina. In causis creatis, vel prout continentur in virtute propria talis causæ creatæ secundum se, vel ut continentur in ea, quatenus determinata à Deo. In causa etiam divina & increata possunt considerari, vel ut contenta in ipsa divina virtute secundum se, vel ut contenta in virtute divina, quatenus determinata decreto divinæ voluntatis; quod decretum potest esse vel determinans & causans ipsam causam liberam, & contingentem determinationem; vel indifferentem, & expectans determinationem à causa libera, ut in ejus actus influat. Denique in divinum decretum potest considerari ut actuale & exercitum, vel ut futurum & ponendum; & juxta omnes istas considerationes, diversæ ortæ sunt sententiæ circa modum quò Deus cognoscit futura contingentia & libera, seu circa medium in quo illa contemplantur.

Prima est Agidii Romani in 1. dist. 38. ubi docet Deum cognoscere futura contingentia ante decretum, in suis ideis, vel in sua essentia, ut habet rationem ideæ, aut speciei impressæ.

Secunda est Molina: hic disp. 4. & Becani tomo 1. summa Theol. cap. 10. quæst. 9. qui asserunt Deum antecederet ad suum decretum, & determinationem suæ voluntatis, suâ infinitâ intelligentiâ, penetrare & cognoscere quid unaquæque voluntas creata, sub quocumque statu & conditione ponatur, de facto volet, & in quam partem se inclinabit, dummodo Deus præbeat illi concursum ad hoc necessarium, nec suspendat illum. Quem concursum, pro causis liberis, Molina vult esse indifferentem, & sub indifferentia voluntati oblatum, ut illa eligat, & determinet: & ita in vi illius, Deus non cognoscit actus nostros

Ff 3

libe.

liberos, sed tota illorum certitudo, & determinata cognitio, ad penetrationem voluntatis humanæ, sub illo concursu indifferenti seipsam determinantis reducitur. Hanc autem penetrationem, & perfectissimam cognitionem voluntatis humanæ, vocat Molina *super comprehensionem*, ad distinctionem cognitionis divinæ ab angelica, quæ licet comprehendat voluntatem hominis, in ea tamen non cognoscit actus nostros liberos, sicut Deus.

Tertia sententia est Fonseca Tomo 3. Metaph. & Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 8. ubi docent Deum cognoscere futura contingentia, & nostros actus liberos, in suo decreto, non quidem actuali, & exercito, (ut volunt Thomistæ) sed futuro, & ponendo in sequenti signo rationis.

Quarta quæ his temporibus apud Recentiores invaluit, asserit Deum non cognoscere futura contingentia in aliquo medio objectivo, sed immediate in seipsis, & secundum propriam illorum cognoscibilitatem, & veritatem objectivam, quam dicunt habere independentem à divino decreto, ex natura & contradictionis: vel ex suppositione eventus futuri, & ex eo quod propositio de futuro, aliquando habebit unam de præsentis, seu de inesse veram. Ita docent Vazquez, Herice, Martinonus & alii. Quam sententiam probabilem reputat Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 2.

Non est prætermittenda Theophili Rainaudi singularis sententia, quæ asserit, Deum per scientiam mediam cognoscere quid factura esset voluntas creata in his vel illis circumstantiis, si sibi ipsi relinqueretur, & si se sola sine concursu illius operari posset. Ita expressè docet in libro cui titulus est, *Nova libertatis explicatio*, parte 2. cap. 4. num. 35. ubi hæc scribit: *Operatio creatura non antecedit actu & respicit concursum divinum, sed tantum conditionate, quatenus ante Dei concursum actu exhibitum obijctur divino intellectui operatio voluntatis creata, tanquam exoritur a ea, si ipsa voluntas se sola posset agere.*

33. Doctrina Thomistarum in tot opinionum varietates non scinditur, nec in tot sese implicat sententiarum labyrinthos. *Vera enim sapientia* (inquit Dionysius) *est à multis opinionibus convertens, & ad unam, veram, & uniformem congregans cognitionem, & uno unitivo lumine complens.* Super quæ verba D. Thomas ibidem lect. 4. sic habet: *Illi qui cognoscunt veritatem, conveniunt in una sententia; sed illi qui ignorant, dividuntur per varios errores.* Vera ergo sententia sicut in unico medio, in quo docet Deum ab æterno futura contingentia certò & infallibiliter præscire: decretum scilicet efficax suæ voluntatis, attingens non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, & contingentia in rebus liberis, & contingentibus; illasque transferens à statu meræ possibilitatis, ad statum determinatæ futurationis; ac proinde faciens illas presentes in mensura æternitatis, quæ cum sit infinita simul & indivisibilis, ambit totum tempus, & omnes differentias ejus, ut dicit D. Thomas hic art. 13. Ita docent antiqui Thomistæ, Capreolus, Cajetanus, & Ferrariensis; & ex Recentioribus Bannez, Nazarius, Zumel, Albeda, alique plures, quos referunt Salmanticenses, & sequuntur discipuli Scoti, imitantes Subtilem Magistrum in 1. dist. 35. quæst. unica, & dist. 39. quæst. 1. §. *Tiſo de contingentia rerum.* Et ex Societate Henriques, Granadus, &

Cap. 4.
de di-
vin.
nomi-
ni.

A Ruissius, citati ab Alarcon tomo 2. disp. 2. cap. 6. qui duo ultimi admittunt præscientiam absolute fundari in decreto absolute: primus verò docet præscientiam, etiam conditionaliter, à decreto conditionaliter pendere, ut constabit ex ejus verbis disputatione sequenti referendis.

§. II.

Demonstratur nihil esse determinatè futurum ante decretum, & prædefinitionem divinam voluntatis.

ANtequam varias illas extraneorum sententias, quas præcedenti §. exposuimus, & diversa illa media, in quibus Recentiores docent Deum futura contingentia, certò cognoscere ante decretum, sigillatim, & in particulari confutemus; firmiter statuendum ac demonstrandum est; nihil esse determinatè futurum ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, nec proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino; ut ex hoc generali principio, tota Adversariorum doctrina funditus evertatur, & scientia media, pro cuius defensione varia illa media excogitata sunt, penitus corruat, & in ipso hujus disputationis exordio veluti præfoceat.

Dico igitur, nihil esse certò & determinatè futurum, ante decretum & prædefinitionem divinam voluntatis, determinantis extrahere res ex statu & massa possibilitatis, atque dare existentiam in aliqua differentia temporis.

Conclusio posset probari variis auctoritatibus Sanctorum Patrum, præsertim D. Augustini, & S. Thomæ: Sed quia plures infra referemus, hic unicuique sed egregium, utriusque sancti Doctoris testimonium profertur. Invidiosissimus, ergo divina gratiæ defensor libro 16. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur fateatur se nescire an aliquid sit futurum: *Idem* (inquit) *nescio, quia quid habeat de hac re voluntas Dei me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habeat.* Quibus verbis appetitissime docet nostram conclusionem, & futurationem rerum, in decreto & determinationem voluntatis divinæ, tanquam in primam causam reduci.

Vestigia Augustini fideliter securus est fidelissimus ejus discipulus D. Thomas: nam in hac parte quæst. 16. art. 7. ad 3. hæc scribit: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatà causa non esset futurum illud fieri; sola autem causa prima est æterna, unde non sequitur quod ea quæ sunt, semper fuit verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit ut essent futura, quæ quidem causa est solus Deus.* Ex quibus arguo. Eatenus tantum aliquid est futurum ab æterno; quatenus in causa prima fuit ut esset futurum: At non fuit ut esset futurum in causa prima, ratione omnipotentia, ut considerata in actu primo, nam ut sic tantum dat denominationem possibilis: ergo fuit ut esset futurum in causa prima, ut per decretum liberum determinata, ad dandam effectui existentia in tempore; & consequenter, non præintellectò divino decretò, nihil potest esse ut intelligi sub ratione futuri, ex mente & doctrina sancti Thomæ.

Probatum secundò ratione fundamentali desumptà ex natura & definitione futuri, supra à nobis exposita. Futurum enim est illud quod est determinatum in suis causis ad habendam existentiam